

Vliv sourozeneckých konstelací na partnerský vztah

Simona Mand'áková

Bakalářská práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Simona MANDÁKOVÁ**
Osobní číslo: **H08494**
Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Sourozenecké konstelace**

Zásady pro vypracování:

Analýza literárních pramenů a zpracování teoretických východisek.
Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti rodiny.
Příprava metodiky výzkumné části.
Provedení výzkumu.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ČAPEK, J., ČAPKOVÁ, M. Pozitivní výchova sourozenců v rodině. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-779-4

LEMAN, K. Sourozenské konstelace. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-507-3

NOVÁK, T. Sourozenské vztahy. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-2075-3

PREKOPOVÁ, J. Prvorozené dítě: o sourozenské pozici. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-516-5

CHRÁSKA, M. Úvod do výzkumu v pedagogice. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. ISBN 80-244-1367-1

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Jarmila Šťastná

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

20. ledna 2011

Termín odevzdání bakalářské práce:

6. května 2011

Ve Zlíně dne 20. ledna 2011

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 5.5.2011

Simona Mandátová

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3).
3) Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíádně k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

V bakalářské práci se zabývám sourozeneckými konstelacemi, konkrétně jejich vlivem na partnerský vztah.

V teoretické části se zabývám partnerským vztahem, sourozeneckými konstelacemi a jejich vlivem na některé z aspektů. Podrobněji popisuji vývoj partnerského vztahu, vztahové problémy a jednotlivá pořadí narození.

V praktické části zkoumám, zda má společnost podvědomí o pojmu sourozenecké konstelace, a především, zda má sourozenecké pořadí vliv na partnerský vztah.

Klíčová slova: sourozenecké konstelace, partnerský vztah, vztahové problémy

ABSTRACT

In my Bachelor thesis I am dealing with constellations of the siblings, especially I am focusing on their influence on partnership.

In the theoretical part I am dealing with partnership, constellations of the siblings and their influence on some aspects. In detail I am describing the evolution of partnership, partnership issues and individual order of birth.

In the practical part I am investigating if the society has any knowledge about the idea of constellation of siblings and, especially, if the order of the birth of the siblings has any influence on partnership

Keywords: constellations of the siblings, partnership, partnership issues

Poděkování

Chtěla bych poděkovat Mgr. Jarmile Šťastné za odborné vedení, cenné rady, ochotu a pomoc při tvorbě bakalářské práce.

Také bych chtěla poděkovat své rodině za podporu a trpělivost.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 PARTNERSKÝ VZTAH	11
1.1 VÝBĚR PARTNERA	12
1.2 VÝVOJ PARTNERSKÉHO VZTAHU.....	13
1.2.1 Fáze vztahu.....	13
1.3 VZTAHOVÉ PROBLÉMY	15
2 SOUROZENECKÁ KONSTELACE A JEJÍ DRUHY	18
2.1 PRVOROZENÍ	19
2.2 PROSTŘEDNÍ DĚTI	21
2.3 NEJMLADŠÍ.....	22
2.4 JEDINÁČCI	23
3 NĚKTERÉ ASPEKTY VLIVU SOUROZENECKÝCH KONSTELACÍ	26
3.1 SOUROZENECKÉ KONSTELACE A PARTNERSKÝ VZTAH (MANŽELSTVÍ).....	26
3.1.1 Která pořadí narození se k sobě nejlépe hodí.....	26
3.2 POŘADÍ NAROZENÍ A RODIČOVSTVÍ.....	27
II PRAKTICKÁ ČÁST	29
4 VÝZKUM	30
4.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	30
4.2 VÝZKUMNÝ CÍL	30
4.3 VÝZKUMNÁ OTÁZKA, HYPOTÉZY	30
4.4 VÝZKUMNÁ METODA.....	31
4.5 VÝZKUMNÝ SOUBOR	31
5 VYHODNOCENÍ A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	32
5.1 ABSOLUTNÍ A RELATIVNÍ ČETNOSTI	32
5.2 TEST NEZÁVISLOSTI CHÍ-KVADRÁT PRO KONTINGENČNÍ TABULKU.....	39
5.3 SHRnutí VÝSLEDKŮ	47
ZÁVĚR	48
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	49
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	50
SEZNAM OBRÁZKŮ	51
SEZNAM TABULEK	52
SEZNAM PŘÍLOH	53

ÚVOD

V bakalářské práci se zabývám vlivem sourozeneckých konstelací na partnerský vztah. Toto téma jsem si vybrala proto, že v praxi se můžeme často setkat mimo jiné i s problémy v partnerských vztazích, které mohou mít původ právě v pořadí narození partnerů. Já sama pozoruji ve svém okolí partnerské vztahy, které jsou učebnicovými příklady, jež uvádí většina autorů knih, které se zabývají právě tímto tématem.

I přesto, že jsem se potýkala s problémem výběru literatury, vzhledem k nedostatku publikací na toto téma, bych chtěla hlouběji proniknout do této problematiky a podrobněji popsat druhy sourozeneckých konstelací.

Teoretická část práce se zabývá objasněním pojmu sourozenecké konstelace, dále zde také popisují jednotlivé druhy sourozeneckého pořadí. První kapitolu jsem zaměřila na partnerský vztah, podle čeho si lidé vybírají svého partnera, jakými vývojovými stádii procházíme v partnerském vztahu a také jaké mohou nastat problémy v soužití partnerů. V poslední kapitole zmiňuji některé aspekty vlivu sourozeneckých konstelací. Především věnuji pozornost sourozeneckým konstelacím v partnerském vztahu (manželství) a stručněji popisují vliv pořadí narození na rodičovství.

V praktické části zjišťuji informovanost lidí o pojmu sourozenecké konstelace a také to, zda má pořadí narození vliv na partnerský vztah.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PARTNERSKÝ VZTAH

Lidé si hledají partnera z mnoha důvodů. I když se představy o formě společného života mění, je společný život s blízkým člověkem stále vysokou hodnotou. Vybrat si však dobrého partnera je mnohdy problém. V čem to může být, že někomu vztah vydrží a funguje a jiným se stěží daří zvládat průšvihy?

Co vlastně lidé od partnerství očekávají? Je to velmi rozmanitá přehlídka důvodů a motivů. Některá z očekávání mají racionální jádro, směřují totiž k získání stability a klidné atmosféry pro život člověka, který vstupuje do vztahu. Někdy je však to, co lidé čekají od vztahu ovlivněno modelem soužití rodičů, což může přinášet i svá nebezpečí. Také existují lidé s různými deficity, pro které je partnerství dobrá příležitost pro plnění potřeb, které měly být dávno naplněny jinde. To přináší bohužel složitější průběh vztahu a narušuje jeho rovnováhu. Ať už mají lidé jakákoliv očekávání, některá do sebe mohou zapadat, v tom případě se vztah vyvíjí slibně. Problém nastává ve chvíli, kdy se očekávání partnerů mívají nebo jsou zásadně protichůdná. (Venglářová, 2008)

Na to, jak vypadá dobrý a vyrovnaný partnerský vztah existuje mnoho názorů a pohledů. Národy, společenské skupiny, etnika, i rodiny si vytvářejí modely na různé úrovni konkrétnosti. Podle moderní západní společnosti prožívají v dobrém partnerském vztahu partneři společně řadu příjemných aktivit. Samozřejmě spolu netráví celý čas, ale často se spolu věnují věcem, které jsou pro oba příjemné. Také je v takovém vztahu rozumová úroveň konfliktů. Jistěže se vyskytuje nesouhlas s partnerem, ale ten se dá vyřešit bez extrémního hněvu nebo prodloužených konfliktů. Vzájemné uspokojení je v dobrém partnerském vztahu závislé také od vzájemné intimity, která se dotýká i sexuality. Milování může být méně časté nebo časté, partneři mohou mít fantazii, mohou být tvořiví anebo spokojení s tradičním pojetím. V dobrých vztazích partneři obvykle souhlasí s milováním a mívají z něho potěšení, avšak specifické detaily sexuálního vztahu se mohou měnit a střídát. V dobrém partnerství je vzájemný vztah blízký a intimní, partneři mají společné cíle a plány. Umožňují si poznávat navzájem velmi soukromé, osobní pocity a myšlenky. Společně řeší problémy, hledají pro sebe vzájemnou pomoc, dělí se o svůj strach a nespokojenost. Dobrý partnerský vztah je obvykle intimním vztahem a partnerská intimita roste s ochotou podělit se o své problémy s partnerem. (Praško, 2005)

1.1 Výběr partnera

Vybrat si dobře svého partnera může být mnohdy těžký úkol. Kdekdo za vámi přijde s radou nebo doporučením. Venglářová (2008) píše ve své knize, že muži vybírají spíše podle vzhledu, očima. Zaujmu je zrakové podněty. Ne vždy je pak volba partnera dobrá a trvalá. Zatímco ženy nedají tolik na pohledy. I neatraktivně vypadající muž může mít stále šanci. Na ženy zapůsobí hlavně hlas, šikovný vypravěč zaujme ženské srdce mnohdy lépe než zamlklý krasavec. Spousta dívek má své idoly, ale jen málokterá si svého vysněného ideálního muže vezme. Většina lidí umí oddělit od reality svá snění a plány.

Bezesporu značnou, na počátku dokonce rozhodující roli, hraje při výběru partnera vzhled. To, co nás motivuje ke snaze o sblížení, bývá častokrát jistá míra tělesné přitažlivosti. Rizikem však může být, že zároveň jen těžko odoláme pokušení odvozovat od vzhledu některé další charakteristiky. (Šmolka, 2005)

Petr Šmolka (2005) popisuje ve své knize dva základní principy výběru partnera, protože psychologické výzkumy dospívají k tomu, že člověk si partnera vybírá podle sebe. Prvním principem je přitahování se protikladů, odlišnosti (heterogamie) a druhý princip je založený na výběru partnera podobného sobě samým tzv. princip podobnosti (homogamie). Uspěť můžeme v obou variantách. V některých charakteristikách může být nezpochybnitelnou výhodou podobnost, v jiných můžeme naopak těžit spíše ze vzájemného kontrastu a doplňování.

Pokud se partneři k sobě hodí, je to dobré pro start do společného života. Když si spolu rádi odpočinou, zajdou na dobrou večeři nebo naopak mají rádi dobrodružné výlety, zažijí tak příjemné chvíle a budou mít pravděpodobně i společné kamarády a na co vzpomínat. Přílišná podobnost partnerů může mít i svá negativa. Může se stát, že mají rádi stejné věci a stejné věci je odpuzují. Budou-li si chtít naplánovat úklid či učení se synem může tak dojít k litému boji. Tady má pak zdánlivou výhodu pár, který má různé zájmy a s nimi přicházejí dovednosti. Jednou může vyhovět muž ženě a jít na procházku a podruhé mohou uspořádat dobrodružný výlet s rodinou podle muže. (Venglářová, 2008)

1.2 Vývoj partnerského vztahu

Každý vztah má svůj krásný počátek, průběh, který může být hladký nebo i s překážkami, a samozřejmě také konec. Cestu nám může zjednodušit poznání zákonitostí, jak projít vztahem. I přesto, že na spoustu věcí přijdeme po zkušenostech, až je prožijeme na vlastní kůži. (Venglářová, 2008)

1.2.1 Fáze vztahu

V této podkapitole popisují fáze vztahu podle Venglářové (2008)

- Zamilovanost

Na začátku vztahu prožíváme první euforii zamilovanosti, kdy se pár stává jednotou. Oba se zpravidla vzdávají svých vnitřních hranic a prožívají opojný pocit, že spolu vzájemně splynuly. Takovou lásku většinou zobrazují filmy a krásná literatura. Je to velmi krásné, ale bohužel přechodné období. V podstatě ještě jeden druhého neznají a jsou zamilováni do svého ideálu, který si do partnera promítají. Vnímají především jeho klady. Nedostatky druhého většinou vůbec nevnímají nebo je nepokládají za důležité, nevadí jim. Zamilovali se do obrazu, vlastního výtvoru, který si vysnili. (Praško, 2005)

Láska, stejně jako spravedlnost, je v této fázi vztahu slepá. Může se nám zdát, že na svém partnerovi milujeme úplně všechno. Až později, po objevení věcí, které nám nejsou zas tak příjemné, budeme přemýšlet nad tím, zda se svým protějškem zůstaneme. (Venglářová, 2008)

Je důležité myslet na to, aby si partneři zvolili trvale udržitelnou formu chování. Obzvláště u žen je tato doba osudová. Protože je pro ně typické, že se snaží dobře zapůsobit, starat se o to, aby se partner cítil pohodlně. Chtějí milému vyjít vstříc, nepotřebují pomoci s úklidem ani nákupem, mnohdy bohužel ani s jeho zaplacením. (Venglářová, 2008)

- Láska

Praško (2005) píše ve své knize, že „pravá“ kvalita vztahu se začne projevovat v době, kdy partneři prochází obdobím rozčarování. Najednou místo kladů, vnímají chyby druhého. Tehdy se totiž začnou propracovávat od zamilovanosti k lásce. To však vyžaduje

velkou námahu. Unést zklamání ze ztráty své iluze, objevovat a přijmout druhého takového, jaký opravdu je, přistoupit na kompromisy ve vztahu, být tolerantní. Nenechat se ovládat, ale ani nechtít ovládat druhého. Zamilovanost se pak postupně může změnit v jemný diferencovaný cit lásky, který má v sobě kus přátelství, pocit laskavého respektu k odlišnostem i potřebu se stále navzájem poznávat.

Čím jsou lidé zralejší, tím je pravděpodobnější, že dokážou dojít od počáteční euforie zamilovanosti až po zralý láskyplný vztah. Intenzivní cit se postupně mění ve stav, který je slučitelnější s životem. Ve vyspělém partnerství nás protějšek v mnoha oblastech doplňuje, protože má jiné nadání, schopnosti a přináší odlišný pohled na věc. Už vydržíme jeden bez druhého, i přesto, že je nám smutno. Partnerům přináší jejich vztah radost a jsou spolu spokojeni. V této fázi vztahu už nejde tolik o výlevy citů a vášní, jako spíše o dobré a příjemné prostředí pro uspokojování citových i tělesných potřeb a o rozvoj osobnosti obou jedinců. (Venglářová, 2008)

- Vzájemné propojení partnerů

V posledním stádiu vztahu už mají partneři reálnou představu o tom, co můžou od svého protějšku čekat. Sdílejí společné chvíle, není však potřeba, aby spolu trávili všechn čas. Společně se starají o děti, vedou domácnost. Navzájem se znají a respektují i své slabé stránky. (Venglářová, 2008)

Každá fáze vztahu je jiná. Má svá kouzla, obtíže i hrozby. Občas nás může zamrzet, že původní pocity štěstí, blaha často i pýchy se vytrácí, i přesto, že naše okolí tvrdí, že je to normální. Je potřeba o svůj vztah pečovat. Každý z nás, a to nejde jen o rozdíl mezi muži a ženou, ale i mezi jednotlivci, má jinou potřebu dávat a přijímat projevy milostného citu. Mezi ukazatele lásky můžeme zařadit doteky, hlazení, ale také ochotu pro druhého něco udělat a tolerovat jeho přání a občas i špatnou náladu. K rozporu dochází, jestliže jeden z partnerů vyžaduje projevovat lásku příliš často, obzvlášť v méně vhodnějších situacích. Naopak může docházet k nedostatku projevů zájmu a takový vztah je chladný už od svého počátku.

1.3 Vztahové problémy

Partnerství může být chápáno jako cesta, která je různě dlouhá. V průběhu života můžeme jít po více cestách nebo jen po jedné, ale s více partnery. (Venglářová, 2008)

Podle Venglářové (2008) můžeme do partnerského vztahu vstupovat v různém stupni zralosti. Manželští poradci se častěji setkávají s lidmi, kteří mají problematické rysy osobnosti, avšak jsou ještě ti, kteří chtějí své problémy řešit. Problém je v tom, že právě tito lidé vidí chybu spíše na partnerovi než v sobě a do poradny tak chodí jako „doprovod“ nebo proto, že chtějí ukázat svoji dobrou vůli.

Většina konfliktů mezi partnery se skládá z nedorozumění, protože svého partnera a jeho chování často neposuzujeme objektivně. To jak vnímáme druhého, může být ovlivněno celou řadou faktorů. Záleží na tom, jak si představujeme partnerství, jaké máme zkušenosti s lidmi, na našem očekávání, které máme směrem k partnerovi, na naší momentální náladě, na našem vztahu k sobě samému a dalších faktorech. (Praško, 2005)

Existují ovšem i vážné potíže v partnerských vztazích. Venglářová (2008) popisuje ve své knize jako závažné problémy nevěru, problémy s alkoholem a jinými závislostmi a samozřejmě násilí v partnerském soužití.

Nevěru popisuje Venglářová (2008) jako vztah mimomanželský nebo mimopartnerský, který, což je jasné, vztahu nijak neprospívá. Můžeme ji dělit na krátké erotické dobrodružství, zálet a mimomanželský vztah.

Důvodem erotického dobrodružství může být náhlá sexuální potřeba, touha po zážitku, příležitost zažít něco mimořádného. Může jít opravdu jen o jednorázový úlet, častokrát podnícení sklenou alkoholu. Může zde mít i roli stres, náhlý pracovní úspěch nebo vzdálení od domova. Při záletech však mezi jedinci nevzniká žádné citové pouto. Co však může vztah ohrozit, je spíše fakt, že partnera přestanou úlety jeho protějšku bavit. (Venglářová, 2008)

Největší silou ničí partnerství dlouhodobý mimopartnerský vztah, kdy mezi jedinci vzniká i citová vazba. Hlavním přínosem takového vztahu pro jedince může být příjemné napětí, odreagování od všedních starostí a nový partner či partnerka mohou působit jako silné afrodiziakum. Paralelní vztah vzniká nejčastěji ve chvíli, kdy se v tom domácím vztahu

něčeho nedostává a lidé, než aby se snažili dosáhnout svého doma, se dívají radši někam jinam. (Venglářová, 2008)

Závislost je další z několika závažných problémů v partnerském vztahu. Ať už jde o závislost na alkoholu, na drogách, mluvíme-li o gamblerství či workoholismu, každá z nich ničí všechno a všechny.

Lidé závislí na alkoholu procházejí nejčastěji třemi stádii. V počáteční fázi závislosti alkohol nabízí jedinci zlepšení nálady, uvolnění od perného dne anebo může člověku dodat kuráž či odvalu. Situace začíná být závažná, pokud je důvodem k napití špatný psychický stav, smutek ba dokonce deprese, životní krize. (Venglářová, 2008)

Pro další fázi je typická častá opilost. Většina závislých v této chvíli problém nevidí nebo zdatně popírá, ukazuje na druhé lidi, kteří bývají také občas veselí. Pouze rodina, okolí může vidět, že není vše úplně v pořádku a pokusit se zakročit. Zásah je sice velmi těžký, zato obvykle úspěšný. (Venglářová, 2008)

Ve třetím stádiu už alkohol méně dává, zato s úspěchem bere. Partner začíná být nespolehlivý, může docházet ke konfliktům, někdy i k projevům násilí. (Venglářová, 2008)

Kromě závislosti na alkoholu se můžeme také setkat s jinými typy závislostí. Dále jen krátce popíšu charakteristiky některých problémů, které mohou vzniknout v partnerském vztahu.

Je rozdíl mezi způsobem života lidí závislých na alkoholu a těch, kteří jsou závislí na drogách. Závislost na psychotropních látkách (běžněji drogách) častěji postihuje mladé lidi. Nerovný vztah s mnoha konflikty nastává, pokud je závislý jen jeden z partnerů. Problémy nastávají, jestliže jde o partnerský vztah dvou závislých. Někdy se pokoušejí odvykat spolu, jindy může být snaha o vyléčení jednoho zmařena tím druhým. (Venglářová, 2008)

Závislost na sázení, hrách, nejčastěji jde o hraní na výherních automatech, nazýváme gamblerství. Nejvíce přinášejí finanční problémy. Gambler dokáže prohrát až stotisícové částky a zadlužit tak celou rodinu. Vzhledem k tomu, že automaty bývají umístovány v hernách, kde se často zároveň konzumuje alkohol, může tak docházet ke kombinaci závislosti na alkoholu a automatech. (Venglářová, 2008)

Násilí v partnerském soužití se většinou děje v soukromí a beze svědků. Jako domácí násilí je označováno násilí páchané na blízké osobě. Zpočátku se ve většině případů jedná

o psychický nátlak, nadávky, zesměšňování, někdy až neuvěřitelné ponižování od blízké osoby, později může docházet až k fyzickému napadání. Obětí domácího násilí se může stát kdokoli. Avšak nejčastěji bývá obětí žena a pachatelem její muž nebo druh. S mužem jako obětí se setkáváme zřídka, nejspíš proto, že přece jenom ženy nebývají tak násilné. Formy týrání muže ženou jsou spíše psychické, takže i těžko dokazatelné.

2 SOUROZENECKÁ KONSTELACE A JEJÍ DRUHY

Spousta z nás se může domnívat, že termín „sourozenecké konstelace“ může mít něco společného s postavením hvězd, měsíčními znameními, apod. Podstata této teorie je naopak velmi pragmatická. *„Sourozenecké konstelace- pořadí narození- nemá nic společného s astrologií, ale nesporně ovlivňuje vaši osobnost, koho si vezmete, vaše děti, výběr vašeho zaměstnání, a dokonce váš vztah k Bohu.“* (Leman, 2008, s. 13)

Alfred Adler, byl prvním, kdo se začal do hloubky zabývat sourozeneckými konstelacemi a jejich vlivem na osobnost člověka. Jedna z věcí, které věnoval pozornost, byl fakt, že všichni prvorození vykazují podobné charakteristiky. Svě poznatky zpracoval do ucelené teorie, kterou nazval učení o sourozeneckých pozicích (konstelacích). Ta byla dále přijata i dalšími odborníky. (Novák, 2007)

Dle Adlera (1999) je důležité zdůraznit, že každý sourozenec, i přesto, že žije ve stejné rodině, má jiné podmínky a vyrůstá v odlišné atmosféře, tím získává specifické osobnostní rysy. Dítě, které se narodí jako první, je zpočátku vychováváno jako jedináček, takže je středem pozornosti. Jakmile se do rodiny narodí další dítě, přichází o tuto pozici (tzv. sesazení z trůnu) a bere svého sourozence jako konkurenta. Ve zcela odlišné situaci se nachází druhorozený. Vždy pro něj bude existovat někdo, kdo udává tempo, nastavuje laťku.

Náš typ osobnosti v souvislosti s pořadím narození se utváří podle toho, v jaké rodině vyrůstáme. Čím více je domov klidný, harmonický, tím méně má dítě potřebu bojovat o své místo, a tím je typ osobnosti méně vyhraněný. Pokud se dítě musí v rodině vyrovnávat se zneužíváním, zanedbáváním, přílišným ochranářstvím, i když je rodiče drží příliš zkrátka, často je trestají nebo na ně kladou nerozumné požadavky, či pokud jsou rodiče závislí na drogách nebo alkoholu, jejich typ osobnosti bude mít velmi výrazné rysy. (Isaacson, Radish, 2006)

Se svým postavením se každé dítě vyrovnává jinak, postupně, jak se rodina rozrůstá, se mění jeho sourozenecké pořadí. Isaacson a Radish (2006) popisují ve své knize celkem pět typů osobnosti: jedináček, prvorozený, druhorozený, třetí a čtvrté pořadí narození. Leman (2008) dělí sourozence jen na tři skupiny. Podle něj jedináček nemá sourozenecký vztah a můžeme ho z hlediska sourozenecké konstelace brát jako prvorozeného. Jedná se tedy o jedináčky (Leman (2008) používá název superprvorození) a prvorozené, prostřední děti (druhorození, ale ne benjamínci) a benjamínky (druhorození a nejmladší).

Zkušenosti ukazují, že dítě je schopno začít chápat souvislosti, které souvisejí s pořadím narozením, již od čtyř let. Větší porozumění v této otázce mají většinou mladší sourozenci než prvorození nebo druhorození. Prvorozený se začne zamýšlet nad pořadím narození až ve chvíli, kdy přemýšlí nad chováním svých mladších sourozenců. K dosažení dokonalosti se začne zabývat druhorozený pořadím narození, nikoli však kvůli pochopení druhých. Pro lidi se třetím a čtvrtým pořadím narození začínají být sourozenecké konstelace zajímavé při řešení problému, jak čelit převaze starším sourozencům, a proto do teorie pořadí narození pronikají velmi záhy. (Isaacson, Radish, 2006)

„V rodině má pořadí narození každého člověka celoživotní vliv na to, kdo a co z něho bude. Jste jedináček nebo prvorozený? Pak jste jiný člověk, než byste byl, kdybyste se narodil později. Jste rodinný benjamínek? Mnohé by bylo jiné a jiný byste byl i vy, kdybyste se narodil jako první. Jste „sevřené“ prostřední dítě? Můžete se podívat nad sebe nebo pod sebe a přemýšlet o tom, jaký byste asi byl, kdybyste se narodil dříve nebo později. (Leman, 2008, s. 29)

Všichni lidé se stejným pořadím narození mají něco společného. Pokud jste prvorození, budete se vyznačovat těmi samými rysy jako všichni ostatní první narození na celém světě. Protože každý člověk projevuje svou individualitu jiným způsobem, avšak charakteristika osobnosti-emoční dynamika, určitý způsob jednání a myšlení-je v rámci jednoho pořadí narození pro všechny stejná a schovává se za každým naším gestem či úsměvem. (Isaacson, Radish, 2006)

Naučíme-li se rozumět teorii pořadí narození, pomůže nám to lépe rozumět lidem, se kterými se denně setkáváme. (Isaacson, Radish, 2006)

2.1 Prvorození

„ Neoslavuje se podzim, ale jaro. S ním znovu začíná život- první lehký větřík s sebou přináší oblevu, útlá stébla trávy prorůstají ledovou krustou, první petrklíče se nenechají zstrašit starým sněhem, ve stromech začíná proudit nová míza a rozvoní se kolem, tajemné pupence se nalévají a první vlaštovky hlásí návrat nepřemožitelného jara. Naděje v obnovu života je typickým znakem prvních.“ (Prekopová, 2009, s. 56)

Důležitost prvních narozených je podle Prekopové (2009) v podvědomí mnoha lidí od ne-paměti. Symbolem dalšího života rodiny a příbuzenstva jsou právě prvorození. Od nich se všeobecně očekává, že budou ti silní.

Dítě narozené jako první se cítí dobře, když je mu věnováno hodně pozornosti, protože bylo zvyklé na začátku svého života na úzký vztah s rodiči, jejich péči a něžnosti, dokud se mu nenarodil další sourozenec. (Čapek, Čapková, 2010)

Čapek a Čapková (2010) popisují ve své knize prvorozené děti, jako ty, kteří chtějí být zodpovědní, nadmíru spolehliví a snaží se chovat tak, jak jim říkají rodiče. Proto jsou pro toto dítě velkým vzorem, kterému se chce přiblížit. Prvorození jsou vychovávaní nejpřísněji a po narození sourozence jsou bráni jako „velcí“, proto většina prvorozených ochotně přijímá roli staršího. V dospělosti pak mají často potřebu pečovat o druhé, jsou svědomití a je na ně spolehnouti.

Protože jsou prvorozené děti zvyklé soutěžit s ostatními o pozornost a přízeň rodičů, je velmi pravděpodobné, že budou mít v životě vysoké cíle a také nebudou chtít zklamat vysoká očekávání rodičů. Leman (2008) uvádí, že prvorození mají tendence brát život jako zkoušku, závod nebo boj, který musí vyhrát. Podle Čapka a Čapkové (2010) ve většině případů vyhrávají. Avšak čím více si navyknou na výhru, tím více budou jakoukoli prohru v životě prožívat jako neúspěch, zklamání a velmi těžce se s ní budou vyrovnávat.

Charakteristické rysy osobnosti prvorozeného podle Isaacsona a Radishe (2006, s. 87):

- *„Snadno propadá pocitu viny.*
- *Je smířlivý.*
- *Jeho představa o spravedlnosti je taková, že by měl každý dostat, co si zasluží.*
- *Snaží se zorientovat tak, že klade otázky.*
- *Nedává najevo své city.*
- *Jeho humor zahanbuje druhé.*
- *Snaží se předcházet tomu, aby druhé něčím urazil.*
- *Sní o tom, čeho chce dosáhnout.*
- *Nerozumí sám sobě.*

- *Není schopen navázat spojení s druhými.*
- *Uplatní se spíše jako vůdce než jako organizátor.*
- *Je přístupný kompromisům.*
- *Chce dělat dojem na druhé.*“

Leman (2008) ve své knize uvádí, že typickými vlastnostmi prvorozených jsou spolehlivost, systematičnost, perfekcionismus, vážnost, svědomitost, cílevědomost, touha po uznání, opatrnost, tolerance, snaživost, trpělivost, atd.

Podle Lemana (2008) existují dva typy prvorozených. Vstřícný typ, který se snaží pomáhat druhým, je spolehlivý a svědomitý. Tito lidé mají tendence být dobrými studenty a pracovníky. Také mají velkou potřebu být chváleni, jak rodiči, nadřízenými tak jejich partnerem. Druhým typem jsou agresivní prvorození, kteří se snaží za každou cenu prosadit svou vůli. Mají vysoké cíle a silnou potřebu být nejlepší.

Prvorození berou život jako velkou a vážnou věc. Ve většině případů nemají rádi překvapení. Vždy jim jde o to, aby bylo všechno dobře zorganizováno a provedeno bez chyby a včas, proto potřebují vědět, co se bude dít, kdy a kde.

Z prvorozených obvykle také vyrůstají lidé konzervativní. Protože jsou stále pod tlakem a náporom dospělých, aby byli výjimeční, aby vynikali, bývají nositeli rodinných norem. Stávají se z nich „malý dospělí“, kteří pokračují v životě jako ti úspěšní, kteří něčeho dosáhli. (Leman, 2008)

2.2 Prostřední děti

Děti narozené jako prostřední se cítí stísněné mezi zodpovědným nejstarším sourozencem a nejmladším „mazlíčkem“. Narodili se „příliš pozdě“, aby získali zvláštní privilegia a zacházení, které po právu získali děti narozené jako první. Na druhou stranu se zase narodili „příliš brzy“, aby získali ten dar, z něhož mají radost mnozí narození jako poslední (benjamínci) – uvolnění otěží disciplíny, které se projevuje v tom, že mu všechno projde. (Leman, 2008)

Často si připadá, že jsou na něho kladeny velké nároky, ale zároveň nemá téměř žádná privilegia. Pokud jsou mezi dětmi malé věkové rozdíly, mají rodiče na prostřední dítě nejméně času. Častokrát si tak nepovšimnou toho, čím dítě právě žije, jaké udělalo pokroky. Pro nedostatek pozornosti si dítě může hledat podporu a přijetí jinde. Nejčastěji zažívá uznání ve skupině svých vrstevníků, proto je pro něj tak prioritní. Je důležité, aby se rodiče dostatečně věnovali prostřednímu dítěti ještě před pubertou a vyčlenili si na něho čas. Je třeba vytvořit si s dítětem vztah důvěry, aby bylo zvyklé svěřovat se se svými radostmi a starostmi a nemohlo se tak stát členem nějaké rizikové skupiny. (Čapek, Čapková, 2010)

Podle Lemana (2008) charakteristické rysy prostředního dítěte nelze snadno předvídat, protože se později narozené děti „odrážejí“ od těch, které se narodily bezprostředně před nimi, nelze tedy předvídat, jakým směrem půjdou nebo jak se bude vyvíjet jejich osobnost. Jako příklad uvádí Leman (2008) ve své knize dva sloupečky vlastností, z nichž všechny mohou být velmi typické pro děti narozené jako prostřední:

samotář, tichý, ostýchavý	společenský, přátelský, otevřený
netrpělivý, snadno propadá depresím	snadno překonává překážky, nedělá si starosti
soupeřivý	tolerantní- nesoupeří
rebel, černá ovce rodiny,	usmiřovatel, vyjednaváč
agresivní, bojovník	vyhýbá se konfliktům

Budete-li chtít porozumět chování prostředního dítěte, vždycky se musíte dívat na celou rodinu, protože dítě narozené jako prostřední je výsledek mnoha tlaků z různých stran. Co z něho vyroste, se dá předvídat jen stěží. Prostřední děti zůstávají v mnoha ohledech hádankou. (Leman, 2008)

2.3 Nejmladší

Novák (2007) začíná ve své knize charakteristiku nejmladšího sociobiologickým postřehem, který tvrdí, že malé děti jsou od přírody uzpůsobeny, aby byly vnímány staršími osobami jako roztomilé, příjemné a neohrožující, vyvolávající sklon ke hře, kterou umí rozvíjet. Benjamínci navíc častokrát přicházejí do rodiny ve chvíli, kdy rodiče už mívají větší část své kariéry za sebou, nebývá to na jejím začátku. V okamžiku, kdy jsou kariérní a ma-

jetkové životní cíle v podstatě naplněny, může nastat určitá prázdnota, kterou „dítě pro radost“ může zaplnit.

Děti narozené jako poslední bývají údajně spíše extroverti. Kromě vrozeného předpokladu může jít do určité míry i o naučenou extroverzi, což vyplývá z toho, že na „miláčka“ rodiny si všichni udělají čas, zabývají se jím, věnují se mu a hrají si s ním. Na druhou stranu nejmladší dítě může mít i starší rodiče, kteří už na výchovu a péči nemají tolik sil. (Novák, 2007)

Benjamínka ve společnosti mnohdy nelze přehlédnout. Bývá hraví, srdečný a okouzlující, málokdy je klidný a tichý. Často předvádí svou roztomilost, je milý, aby získal pozornost ostatních, protože častokrát mu nic jiného nezbyvá. Zatímco rodiče žasli nad každým novým úspěchem svého prvorozeného dítěte, byli na něj pyšní a chlubili se známým a rodině, u nejmladšího reagují na pokroky s určitou samozřejmostí až lhostejností. Pokud dítě nepociťuje naši podporu a není dostatečně motivováno, může se cítit jako méně schopné. Ale i přesto bude chtít získat stejné uznání, jako jeho straší sourozenci, touží udělat něco důležitého, aby ho ostatní pochválili, ocenili, povzbudili. Rodiče už nebývají na nejmladší dítě tak přísní a nároční, ale bohužel ani tak důslední, což vede k tomu, že dítě může být nezodpovědné a spokojené samo se sebou. (Čapek, Čapková, 2010)

Leman (2008) píše ve své knize, že typickými vlastnostmi benjamínků jsou bezstarostnost a veselost, jsou to většinou oblíbení, společenšší tvorové. Poslední narození jsou nekomplikovaní, většinou nemívají smysl pro pořádek a někdy bývají trochu duchem nepřítomní. Také mohou být impulzivní a ztřeštění. Jdou za tím, co chtějí, teprve po tom, co to udělají, přemýšlejí o následcích svého jednání.

2.4 Jedináčci

Novák (2007) popisuje ve své knize tři verze o tom, jak mohou být bráni jedináčci.

Tradiční přístup poukazuje na jedináčky jako na rozmazlené, sebestředné, sobecké, nespolečenské přemoudřelé malé egoisty. Svůj život prožívají obklopeni obrovským zájmem dospělých. Mohou být ovšem i určitým rukojmím starší generace, která je na jedné straně chrání, a to i před přiměřeným otužováním drsné reality, na druhé straně jim neumožní

prožít dostatek společných chvil se svými vrstevníky. To může způsobit, že až jednou dospějí, jen těžko vyletí z hnízda. Proč také, když doma je tak dobře.

Modernější přístup sice připouští ztrátu některých výhod rodinného života se „spoludětmi“, na stranu druhou oceňuje dobrou péči rodičů, kteří mají na jedináčka dost času. Svou výjimečností podněcuje rodiče k investicím- časovým, zájmovým i finančním. Post jedináčka tak přináší pozoruhodné nabídky rozvíjející zážitkovou i intelektuální sféru osobnosti. Ze zkušeností lze říci, že jedno dítě z několika nedostane víc šancí než jediné dítě v rodině. Platí to, jak v rámci ekonomicky podmíněných šancí, tak v rámci kulturních podnětů, výchovné péče a zájmu rodičů, což podněcuje vznik vlastností, jako jsou například odpovědnost, svědomitost, vyšší sebevědomí, zaměření na co možná nejkvalitnější a nejvyšší výkon. Dále tento přístup poukazuje na asertivitu u jedináčků, dominanci, tendenci zastávat konzervativní postoje, řád a pořádek. (Novák, 2007)

Jak s léty přibývá ve vyspělých zemích jedináčků, začíná se pomalu prosazovat další přístup, který poukazuje na **handicap jedináčků**, který spočívá ve výchově, jež se snaží předcházet rizika egoismu. Dítě se tak učí vycházet s vrstevníky za každou cenu, programově se dělit, být velmi skromné a životním stylem se jakoby omlouvat za to, že je jediné dítě v rodině. To způsobuje, že takové dítě pak není dostatečně asertivní a nedokáže řádně a rázně obhájit svá práva. (Novák, 2007)

Nyní si můžeme položit otázku, který z přístupů je správný? Myslím, že žádný sám, ale všechny dohromady.

Isaacson a Radish (2006) ve své knize píše, že jedináček to nemá lehké od samého začátku. Musejí se vypořádat s problémem, jak se sami zabavit a necítit se při tom osamělí. Většinou předchází pocitu osamělosti tím, že si vymyslí imaginární přátele. Dále jim společnost může dělat hračka, zvíře nebo i některý z rodičů, pokud je k tomu svolný. Záliba pro imaginární svět neopouští většinou jedináčky ani v dospělosti.

Charakteristické rysy osobnosti jedináčka podle Isaacsona a Radishe (2006, s. 67):

- *„Je organizátor.*
- *Rád plánuje.*
- *Prožívá citové útrapy.*
- *Je odbojný.*

- *Je spolehlivý.*
- *Cítí se být pod tlakem.*
- *Potřebuje trávit určitý čas o samotě.*
- *Skáče do řeči.*
- *Přisuzuje druhým určité myšlenky, pocity a motivy.*
- *Snaží se vyhýbat pocitu zklamání.*
- *Uplatňuje rovnostářskou spravedlnost.*
- *Očekává, že druzí budou jednat čestně.*
- *Mívá záchvaty vzteku, aby prosadil svou.*
- *Nemá rád, když ho někdo vyrušuje.*
- *Jeho humor má formu sarkasmu.“*

V dětském věku mají jedináčci tendence dělat všechno rychle, aby jim do toho druzí nemohli zasahovat. Jestliže naopak požádáme jedináčka, aby udělal něco, co se mu nechce, začne být neobyčejně zpomalený. Dále jedináčci nesnášejí, když je někdo vyrušuje. Jeden způsob, jak se s tím vypořádat, je skvělá organizace času. Pokud všemu dají řád a všechno budou mít pod kontrolou, mohou očekávat, že se budou druzí držet zpátky a vyvarují se zásahům do jejich soukromí. (Isaacson, Radish, 2006)

Jediné děti v rodině představují jedinečný a fascinující typ osobnosti. Mnoho z nich prožilo těžké životní zkoušky, se kterými se dokážou velmi rychle vypořádat a postavit se znovu na nohy. (Isaacson, Radish, 2006)

3 NĚKTERÉ ASPEKTY VLIVU SOUROZENECKÝCH KONSTELACÍ

Naše sourozenecké konstelace, tedy to zda jsme se narodily jako první, druzí nebo další mezi svými sourozenci, velmi ovlivňuje to, jaký jsme člověk, koho vezmeme, jaké si vybereme povolání a dokonce i to, jakými budeme rodiči. V této kapitole krátce popíši, některé aspekty vlivu sourozeneckých konstelací.

3.1 Sourozenecké konstelace a partnerský vztah (manželství)

Už od dětství můžeme pozorovat ve vztahu k sourozencům, ve škole, a také později, když poznáme svět milostných vztahů, že s některými lidmi si rozumíme více a s některými méně v závislosti na vzájemném působení našich osobností podle pořadí narození. Díky teorii sourozeneckých konstelací můžeme porozumět tomu, proč nás někteří lidé přitahují a jiní ne. (Isaacson, Radish, 2006)

Leman (2008) píše ve své knize, že nejbojovnější, nejvýbušnější a nejzklamanější bývají dvojice, kde oba partneři byli prvorození, nebo, co je ještě horší, jedináčci. Tyto dvojice do sebe musí pořád trkat jako berani. Jejich vztah je pravý opak toho, co je podstatou manželství, a to, držet pospolu, sdílet život, splývat v jedno. Největším nepřítelem jejich vztahu je jejich perfekcionismus. Navzájem se rozčilují maličkostmi, které je dohání k šílenství. Většinou nechce žádný z nich ustoupit.

Jak už bylo zmíněno výše, manželství (partnerský vztah) dvou prvorozených nebo jedináčků může být výbušné. Ale i manželství dvou prostředních může být destruktivní, stejně jako vztah dvou benjamínků.

„První pravidlo (nikoli zákon) pro vznik riskantního manželství zní: Vezměte si toho, kdo má stejnou sourozeneckou konstelaci jako vy sami.“ (Leman, 2008, s. 121)

3.1.1 Která pořadí narození se k sobě nejlépe hodí

Novák (2007) píše ve své knize, že sourozenecké vztahy přenášejí do vztahu k partnerovi. Ten je tím lepší a trvalejší, čím více se blíží vztah obou partnerů, tomu, který si nacvičili a používali v primární rodině. Podstatné je pořadí mezi sourozenci a jejich pohlaví.

Jeden z významných psychologů, kteří se zabývají sourozeneckými konstelacemi, je Walter Toman, který ve své knize (Rodinná konstelace) uvádí seznam kombinací, které se podle něho k sobě nejlépe hodí a doplňují se v manželství:

Nejmladší bratr svých sester a nejstarší sestra svých bratrů.

Nejmladší sestra svým bratrů a nejstarší bratr svých sester. (Leman,2008)

K benjamínkovi se samozřejmě nejlépe hodí člověk narozený jako první, protože je svědomitý, dá se na něho spolehnout, dokáže do života zavést určitý řád a také ho udržet. Na druhou stranu může veselá povaha benjamínka uvolnit příliš vážný a odpovědný přístup k životu prvorozeného. Asi nejlepší spojení, jaké může být, je prvorozená žena a muž narozený jako poslední. Ženy narozené jako první bývají často mateřské typy a muži narození jako nejmladší zase často potřebují tuto mateřskou péči. (Leman,2008)

Je možné, že na všechny manželství (partnerství) nebude možné uplatnit konkrétní popis vztahů podle pořadí narození, protože vedle sourozeneckých konstelací ovlivňuje vztah také mnoho jiných faktorů. Vztah může utužit nebo naopak rozbít i věkový rozdíl, kulturní prostředí, v němž jsme vyrůstali, vzdělání a hodnoty. (Isaacson, Radish, 2006)

3.2 Pořadí narození a rodičovství

Ačkoli je rodičovství jedna z nejúžasnějších věcí na světě, klade na nás nesmírné nároky. Typ osobnosti podle pořadí narození má vliv na to, jakým způsobem budeme vychovávat naše děti. (Isaacson, Radish, 2006)

Vzhledem k tomu, že rodiče přistupují ke svým dětem podle toho, jaký mají typ osobnosti podle pořadí narození, dá se logicky usoudit, že totéž platí o postoji dětí k rodičům.

Léman (2008) píše ve své knize, že je důležité nepřístupovat ke všem dětem stejně, protože každé dítě je jiné. Každé pořadí narození je jiné. Ke každému dítěti je potřeba přistupovat odlišnými metodami a s pochopením jeho zvláštností.

Jedináčkovi jako rodiči velmi záleží na tom, aby byl ke všem dětem spravedlivý, aby přistupoval ke všem dětem stejně. Při rozhodování někdy neberu v úvahu názor druhého rodiče. Prvorozený rodič má sklon uplatňovat moc a vyžadovat poslušnost. Od partnera buď očekává to, že s ním bude souhlasit, nebo se partnerovi podřídí. Prostřední narozený rodič

má sklon uplatňovat moc a vyžadovat poslušnost. Od druhého rodiče očekává podporu. Poslední narozený rodič má tendence při jednání s dětmi buď používat sílu, nebo je naopak pasivní. (Isaacson, Radish, 2006)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 VÝZKUM

Výzkum provedený v rámci mé bakalářské práce se týká problematiky sourozeneckých konstelací, konkrétně, jak mohou sourozenecké konstelace ovlivňovat partnerský vztah, a také, zda lidé znají pojem sourozenecké konstelace.

4.1 Výzkumný problém

Ve své práci jsem si zvolila výzkumný problém, který zní: Mohou sourozenecké konstelace vliv na atmosféru partnerského vztahu? Zná společnost pojem sourozenecké konstelace?

4.2 Výzkumný cíl

Stanovila jsem si dva hlavní cíle výzkumu:

1. Zjistit informovanost společnosti pojmu sourozenecké konstelace.
2. Zjistit vliv sourozeneckých konstelací na partnerský vztah.

4.3 Výzkumná otázka, hypotézy

Z cíle výzkumu jsem si vytvořila jednu výzkumnou otázku a dvě hypotézy.

Výzkumná otázka:

VO₁: Jaká je informovanost společnosti o pojmu sourozenecké konstelace?

Hypotézy:

H₁: Stejně nebo odlišné sourozenecké konstelace partnerů ovlivňují jejich vztah.

H₂: Stejně nebo odlišné sourozenecké konstelace partnerů ovlivňují frekvenci partnerských neshod v jejich vztahu.

H₃: Stejně nebo odlišné sourozenecké konstelace partnerů ovlivňují to, jaké jsou podněty pro vznik partnerské neshody.

H₄: Stejně nebo odlišné sourozenecké konstelace partnerů ovlivňují to, jak většinou skončí jejich konflikt.

4.4 Výzkumná metoda

Pro svůj výzkum jsem zvolila kvantitativní metodu, techniku anonymního dotazníkového šetření. Tuto metodu jsem si vybrala, protože výhodou dotazníku je rychlost získaných informací, získání většího množství odpovědí za krátkou dobu a tato technika také obsáhne velký počet respondentů. Výhodou je také anonymita, což zajistí větší otevřenost respondentů.

Dotazník obsahoval 18 otázek, z toho 14 otázek bylo uzavřených (respondent mohl vybrat jednu z daných možností) a 4 otevřené otázky, kde se mohl respondent vyjádřit svými slovy.

4.5 Výzkumný soubor

Dotazník jsem rozdala mezi náhodně zvolené respondenty, kteří však museli splňovat předem daná kritéria. Respondenti museli být starší osmnácti let a druhou podmínkou bylo sdílení stejné domácnosti s partnerem. Celkem bylo rozdáno 150 dotazníků, z toho se mi vrátilo 132, což je 88%. Základní soubor je tedy 132 dotazníků. Průzkum byl proveden v dubnu 2011.

5 VYHODNOCENÍ A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

K vyhodnocení výsledků výzkumu jsem využila tabulek absolutní a relativní četnosti, také testu nezávislosti chí- kvadrát pro kontingenční tabulku.

5.1 Absolutní a relativní četnosti

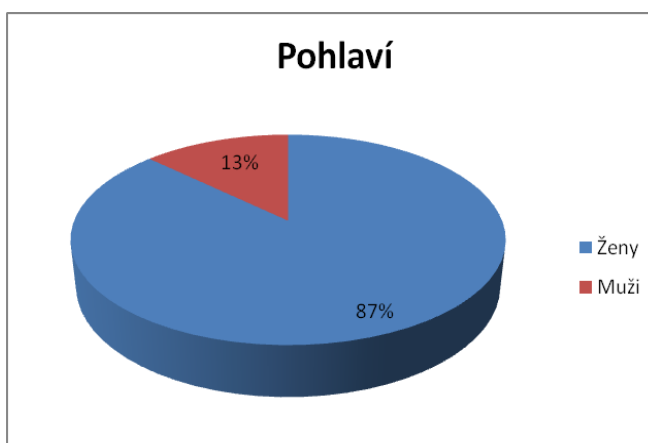
K vyhodnocení otázek č. 1, 2, 3, 7, 9, 12, 13, 14 jsem využila tabulek absolutní a relativní četnosti. Z důvodu lepší přehlednosti jsem poté převedla výsledky v programu Microsoft Excel do grafů. Otevřené otázky jsou zpracovány pomocí kategorizace, kdy jsem podobné otázky seřadila do kategorií a ty jsem poté pojmenovala. Z otázek č. 5 a č. 11 jsem si odvodila, zda mají partneři stejné nebo jiné sourozenecké konstelace, a to také zapsala do tabulky absolutní a relativní četnosti a převedla do grafu.

Pohlaví respondentů- otázka č. 1

Tab. 1 Pohlaví respondentů

Pohlaví	Ženy	Muži
Absolutní četnost	115	27
Relativní četnost (%)	87%	13%

Graf č. 1 Pohlaví respondentů

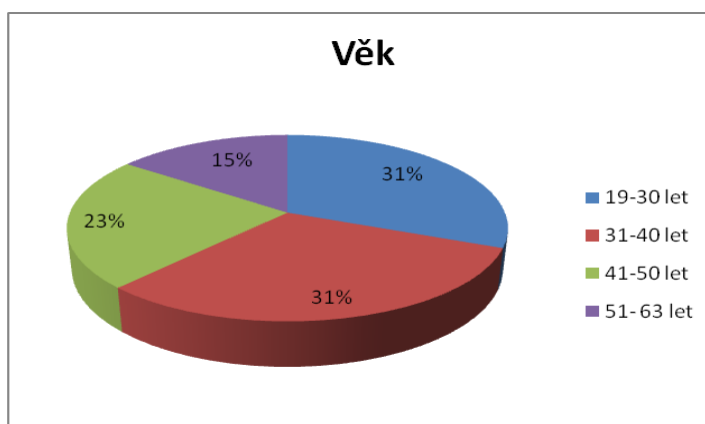
Celkem se mého výzkumu zúčastnilo 132 respondentů. Z toho bylo 87% žen a 13% mužů.

Věk respondentů- otázka č. 2

Tab. 2 Věk respondentů

Věk	19-30 let	31-40 let	41-50 let	51- více let
Absolutní četnost	41	41	31	19
Relativní četnost (%)	31%	31%	23%	15%

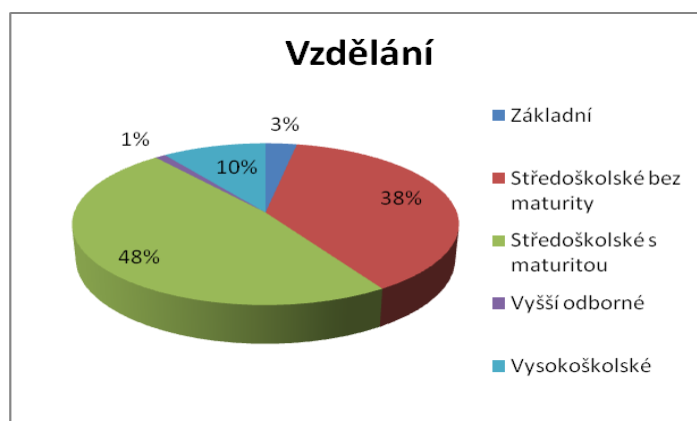
Graf č. 2 Věk respondentů

Zde jsem odpovědi seřadila pomocí kategorizace. Věkovou skupinu 19-30 let tvořilo 31% respondentů, kategorie 31-40 let obsahuje také 31% respondentů, další kategorii 41-50 let tvoří 23% a v poslední věkové skupině je 15% respondentů.

Vzdělání respondentů- otázka č. 3*Tab. 3* *Vzdělání respondentů*

Vzdělání	Základní	Středoškolské bez maturity	Středoškolské s maturitou	Vyšší odborné	Vysokoškolské
Absolutní četnost	5	50	63	2	12
Relativní četnost (%)	3%	38%	48%	1%	10%

Graf č. 3 *Vzdělání respondentů*

Tato otázka se zabývá nejvyšším dosaženým vzděláním dotazovaných. Se základním vzděláním mi odpovídali 3% dotazovaných. Respondentů se středoškolským vzděláním bez maturity bylo 38%. Nejpočetnější skupinu tvoří respondenti se středoškolským vzděláním s maturitou, to je 48%. Vyšší odborné vzdělání mělo pouze 1% respondentů. Vysokou školu absolvovalo 10 % dotazovaných.

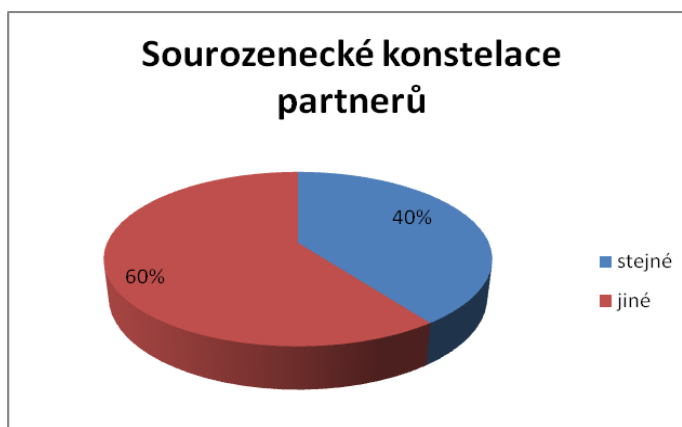
Sourozenecké konstelace partnerů

Z otázek č. 5 a č. 11 jsem si odvodila, zda mají partneři stejné nebo jiné sourozenecké konstelace.

Tab. 4 Sourozenecké konstelace partnerů

Sourozenecké konstelace	stejně	jiné
Absolutní četnost	54	78
Relativní četnost (%)	40%	60%

Graf č. 4 Sourozenecké konstelace partnerů

Z celkového počtu 132 respondentů mělo 40% stejné sourozenecké konstelace a 60% jiné.

Délka partnerského vztahu respondentů- otázka č. 7

Tab. 5 Délka partnerského vztahu

Délka vztahu	0-5let	6-15 let	16- 25 let	25-63 let
Absolutní četnost	43	38	29	22
Relativní četnost (%)	33%	29%	22%	16%

Graf č. 5 Délka partnerského vztahu

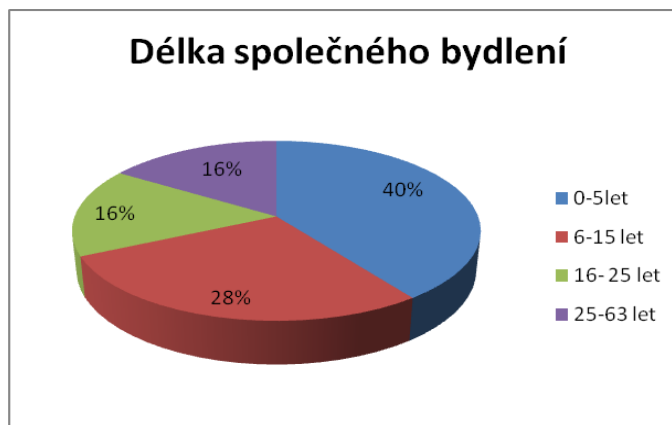
Odpovědi u této otázky jsem rozdělila do čtyř kategorií. Partnerů, kterých vztah trval od 0 do 5 let, bylo 33%. Další kategorii 6-15 let tvoří 29%. 16- 25 let trvá vztah 22% respondentů a do poslední kategorie patří 16% respondentů.

Délka společného bydlení otázka č. 9

Tab. 6 Délka soužití

Délka soužití	0-5let	6-15 let	16- 25 let	25- 44 let
Absolutní četnost	52	36	22	22
Relativní četnost (%)	40%	28%	16%	16%

Graf č. 6 Délka soužití

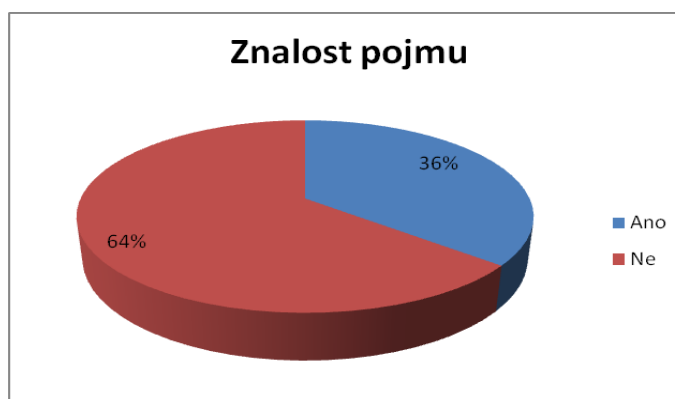
V této otázce jsem se respondentů ptala, jak dlouho sdílí s partnerem stejnou domácnost. 40% dotazovaných odpovědělo v rozmezí od 0 do 5 let. Mezi 6 až 15 lety žije s partnerem 28% respondentů. Kategorie 16 – 25 let obsahuje 16% odpovědí a 25- 44 let také 16% odpovědí.

Znalost pojmu sourozenecké konstelace- otázka č. 12

Tab. 7 Znalost pojmu

Znalost pojmu	Ano	Ne
Absolutní četnost	48	84
Relativní četnost (%)	36%	64%

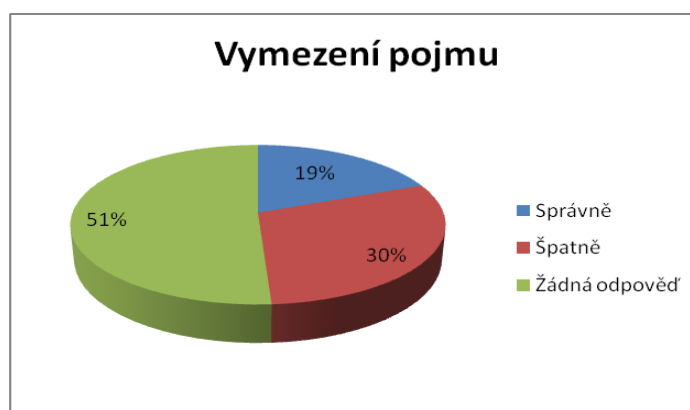
Graf č. 7 Znalost pojmu

V této otázce jsem se ptala respondentů, zda znají pojem sourozenecké konstelace. 36% odpovědělo ano a 64% dotazovaných odpovědělo ne.

Vymezení svými slovy pojem sourozenecké konstelace- otázka č. 13*Tab. 8 Vymezení pojmu*

Vymezení pojmu	Správně	Špatně	Žádná odpověď
Absolutní četnost	25	40	67
Relativní četnost (%)	19%	30%	51%

Graf č. 8 Vymezení pojmu

V této otázce měli respondenti vymežit svými slovy pojem sourozenecké konstelace. Z celkového počtu 132 dotazovaných odpovědělo správně 19%, 30% odpovědělo špatně a 51% nenapsalo žádnou odpověď.

Vliv na partnerský vztah- otázka č. 14*Tab. 9 Vliv na partnerský vztah*

vliv	ano	ne	nevím	nepřemýšlel/a jsem nad tím
Absolutní četnost	42	15	42	33
Relativní četnost (%)	32%	11%	32%	25%

Graf č. 9 Vliv na partnerský vztah

Zde respondenti odpovídali na otázku, jestli si myslí, že mohou sourozenecké konstelace ovlivňovat partnerský vztah. 32% dotazovaných odpovědělo, že ano. 11% respondentů odpovědělo, že ne. Odpověď nevím zaškrtno 32% dotazovaných. Nepřemýšlelo nad tím 25% respondentů.

5.2 Test nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

Pro potvrzení nebo vyvrácení hypotéz jsem využila test nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku.

Tou metodou jsem vyhodnocovala otázky č. 15, 16, 17, 18.

Pokud rozhodujeme, zda existuje souvislost mezi dvěma jevy, které byly zachyceny pomocí nominálního (popř. ordinálního) měření, je možno využít testu nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku. Toto je časté např. při zpracovávání výsledků dotazníkového šetření. (Chrásková, 2007)

Vyhodnocení otázky č. 15

Na začátku vyhodnocování si vytvoříme dvě otázky, mezi kterými budeme zkoumat souvislost. Otázka č. 1 je vždy otázka z dotazníku.

O₁: Myslíte si, že je Váš partnerský vztah spíše:

A harmonický

B klidný

C bouřlivý

D bojovný

Q₂: Mají partneři stejné sourozenecké konstelace?

A Ano

B Ne

Na základě testu nezávislosti chí-kvadrát máme rozhodnout, zda je vztah mezi tím, zda mají partneři stejné sourozenecké konstelace, a tím, jaký je jejich partnerský vztah.

Výsledky získané z dotazníků musíme nejdříve zapsat do tzv. *kontingenční tabulky*.

Kontingenční tab. č. 1 Partnerský vztah

		partnerský vztah				Σ
		harmonický	klidný	bouřlivý	bojovný	
stejně sourozenecké konstelace	ano	21 (20,0)	17 (25,4)	12 (6,95)	4 (1,6)	54
	ne	28 (28,95)	45 (36,6)	5 (10,0)	0 (2,4)	78
Σ		49	62	17	4	132

Čísla v kontingenční tabulce (bez závorek) vyjadřují četnosti respondentů, kteří mají nebo nemají s partnerem stejné sourozenecké konstelace a současně jakým způsobem odpověděli na otázku ohledně jejich vztahu. Např. číslo 21 v tabulce znamená, že 21 respondentů mají stejné sourozenecké konstelace jako partner a zároveň mají s partnerem harmonický vztah. (Chráška, 2007)

Čísla uváděná pod tabulkou a vpravo od tabulky jsou tzv. *okrajové četnosti*, tj. součty četností v řádcích a sloupcích tabulky. (Chráška, 2007)

Na začátku testu chí-kvadrát je potřeba formulovat si nulovou a alternativní hypotézu.

H₀ Mezi četnostmi odpovědí na obě uvedené otázky není závislost (souvislost).

H_A Mezi odpověďmi respondentů na uvedené otázky je závislost (souvislost).

Testování významnosti provedeme na hladině významnosti $\alpha = 0,05$

Dalším krokem bude vypočítat očekávaných četností O pro každé pole kontingenční tabulky (četnosti uvedené v tabulkách), které jsou „teoretické“ a které, by odpovídaly platnosti nulové hypotézy. (Chráska, 2007)

Očekávanou četnost počítáme tak, že násobíme vždy odpovídající okrajové četnosti v tabulce a tento součin potom dělíme celkovou četností. (Chráska, 2007)

$$\text{Např. } O = \frac{49,78}{132} = \underline{\underline{28,95}}$$

Pro každé pole kontingenční tabulky jsem dále vypočítala hodnotu $\frac{(P-O)^2}{O}$. Např.

$$\text{pro pole tabulky s četnostmi 21 (20,0) vychází hodnota } \frac{(P-O)^2}{O} = \frac{(21-20,0)^2}{20} = 0,05$$

Potom vypočítáme testové kritérium χ^2 jako součet hodnot $\frac{(P-O)^2}{O}$ pro všechna pole kontingenční tabulky. χ^2 je ukazatelem velikosti rozdílu mezi skutečností a vyslovenou nulovou hypotézou. (Chráska, 2007)

$$\chi^2 = 0,05 + 0,03 + 2,8 + 1,9 + 3,7 + 2,5 + 3,6 + 2,4 = 16,98$$

Pro posouzení vypočítané hodnoty χ^2 je potřeba ještě určit počet stupňů volnosti podle vztahu $f = (r-1) \cdot (s-1)$, kde r je počet řádků a s počet sloupců v kontingenční tabulce. (Chráska, 2007)

$$f = (2-1) \cdot (4-1) = 3$$

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti a pro zvolenou hladinu významnosti $\alpha = 0,05$ jsem si našla ve statistických tabulkách (Chráska, 2007, příloha II) kritickou hodnotu testového kritéria $\chi^2_{0,05}(3) = 7,815$

Při srovnání vypočítané hodnoty testového kritéria s hodnotou kritickou, zjistíme že, že vypočítaná hodnota je vyšší, a proto můžeme odmítnout nulovou hypotézu. Mezi odpověďmi na uvedené otázky **byla prokázána statisticky významná souvislost**. To znamená, že stejné sourozenecké konstelace významným způsobem souvisí s tím, jaký je vztah partnerů.

Vyhodnocení otázky č. 16

Na začátku vyhodnocování si vytvoříme dvě otázky, mezi kterými budeme zkoumat souvislost. Otázka č. 1 je vždy otázka z dotazníku.

O₁: Jak často se ve Vašem vztahu objevují partnerské neshody (např. hádky)?

A denně

B několikrát týdně

C několikrát za měsíc

D několikrát do roka

E vůbec

O₂: Mají partneři stejné sourozenské konstelace?

A Ano

B Ne

Na základě testu nezávislosti chí-kvadrát máme rozhodnout, zda je vztah (souvislost) mezi tím, zda mají partneři stejné sourozenské konstelace, a tím, jak často se objevují v jejich vztahu partnerské neshody.

Kontingenční tab. č. 2 Partnerské neshody

		partnerské neshody					Σ
		denně	několikrát týdně	několikrát za měsíc	několikrát do roka	vůbec	
stejně sourozenské konstelace	ano	3 (2,04)	9 (4,5)	17 (17,5)	21 (26,3)	4 (3,7)	54
	ne	2 (2,95)	2 (6,5)	26 (25,4)	43 (37,8)	5 (5,3)	78
Σ		5	11	43	64	9	132

H₀ Mezi četnostmi odpovědí na obě uvedené otázky není závislost (souvislost).

H_A Mezi odpověďmi respondentů na uvedené otázky je závislost (souvislost).

Testování významnosti provedeme na hladině významnosti $\alpha = 0,05$

Vypočítáme hodnotu $\frac{(P-O)^2}{O}$ pro všechna pole kontingenční tabulky, a po té součtem všech hodnot vypočítáme testové kritérium χ^2

$$\chi^2 = 0,45 + 4,5 + 0,01 + 1,06 + 0,02 + 0,3 + 3,1 + 0,01 + 0,7 + 0,01 = 10,16$$

$$\text{Počet stupňů volnosti } f = (2-1) \cdot (5-1) = 4$$

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti a pro zvolenou hladinu významnosti $\alpha = 0,05$ jsem si opět našla ve statistických tabulkách (Chráska, 2007, příloha II) kritickou hodnotu testového kritéria $\chi^2_{0,05}(4) = 9,488$

Vypočítaná hodnota je vyšší než kritická hodnota, proto můžeme odmítnout nulovou hypotézu, tímto **byla prokázána statisticky významná souvislost** mezi odpověďmi na uvedené otázky. Stejně sourozenecké konstelace významným způsobem souvisí s tím, jak často se v partnerském vztahu objevují neshody.

Vyhodnocení otázky č. 17

Na začátku vyhodnocování si vytvoříme dvě otázky, mezi kterými budeme zkoumat souvislost. Otázka č. 1 je vždy otázka z dotazníku.

O₁: Jaké jsou ve Vašem vztahu podněty pro vznik partnerské neshody?

A pouze banality

B častěji banality

C častěji zásadní rozhodnutí

D pouze zásadní rozhodnutí

O₂:Mají partneři stejné sourozenecké konstelace?

A Ano

B Ne

Na základě testu nezávislosti chí-kvadrát máme rozhodnout, zda je vztah (souvislost) mezi tím, zda mají partneři stejné sourozenecké konstelace, a tím jaké jsou podněty pro vznik partnerské neshody v jejich vztahu.

Kontingenční tab. č. 3 Podněty

		podněty				Σ
		pouze banality	Spíše banality	spíše zásadní rozhodnutí	pouze zásadní rozhodnutí	
stejně sourozenecké konstelace	ano	24 (23,7)	14 (19,6)	12 (7,07)	2 (1,66)	52
	ne	33 (33,3)	33 (27,4)	5 (9,9)	2 (2,33)	73
Σ		57	47	17	4	125

H₀ Mezi četnostmi odpovědí na obě uvedené otázky není závislost (souvislost).

H_A Mezi odpověďmi respondentů na uvedené otázky je závislost (souvislost).

Testování významnosti provedeme na hladině významnosti $\alpha = 0,05$

Vypočítáme hodnotu $\frac{(P-O)^2}{O}$ pro všechna pole kontingenční tabulky, a po té součtem všech hodnot vypočítáme testové kritérium χ^2 .

$$\chi^2 = 0,003 + 1,6 + 3,4 + 0,06 + 0,002 + 1,14 + 2,4 + 0,05 = 8,655$$

$$\text{Počet stupňů volnosti } f = (2-1) \cdot (4-1) = 3$$

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti a pro zvolenou hladinu významnosti $\alpha = 0,05$ jsem si opět našla ve statistických tabulkách (Chráska, 2007, příloha II) kritickou hodnotu testového kritéria $\chi^2_{0,05}(3) = 7,815$

Vypočítaná hodnota je vyšší než kritická hodnota, proto můžeme odmítnout nulovou hypotézu, tímto **byla prokázána statisticky významná souvislost** mezi odpověďmi

na uvedené otázky. Stejně sourozenecké konstelace významným způsobem souvisí s tím, jaké jsou podněty pro partnerské neshody ve vztahu dvou jedinců.

Vyhodnocení otázky č. 18

Na začátku vyhodnocování si vytvoříme dvě otázky, mezi kterými budeme zkoumat souvislost. Otázka č. 1 je vždy otázka z dotazníku.

O₁: Váš konflikt skončí většinou:

A partner ustoupí

B vy ustoupíte

C dohoda mezi vámi

D ani jeden neustoupí, nedohodnete se

O₂: Mají partneři stejné sourozenecké konstelace?

A Ano

B Ne

Na základě testu nezávislosti chí-kvadrát máme rozhodnout, zda je vztah (souvislost) mezi tím, zda mají partneři stejné sourozenecké konstelace, a tím jak skončí většinou konflikt mezi nimi.

Kontingenční tab. č. 4 Konec konfliktu

		konec konfliktu				
		partner ustoupí	vy ustou- píte	dohodou	nedohodnete se	Σ
Stejně souroze- necké konstelace	ano	2(3,32)	5 (5,82)	32 (34,9)	13 (7,9)	52
	ne	6 (4,67)	9 (8,17)	52 (49,0)	6 (11,09)	73
Σ		8	14	84	19	125

H₀ Mezi četnostmi odpovědí na obě uvedené otázky není závislost (souvislost).

H_A Mezi odpověďmi respondentů na uvedené otázky je závislost (souvislost).

Testování významnosti provedeme na hladině významnosti $\alpha=0,05$

Vypočítáme hodnotu $\frac{(P-O)^2}{O}$ pro všechna pole kontingenční tabulky, a po té součtem všech hodnot vypočítáme testové kritérium χ^2 .

$$\chi^2 = 0,52 + 0,12 + 0,24 + 3,29 + 0,38 + 0,08 + 0,18 + 2,33 = 7,14$$

$$\text{Počet stupňů volnosti } f = (2-1) \cdot (4-1) = 3$$

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti a pro zvolenou hladinu významnosti $\alpha=0,05$ jsem si opět našla ve statistických tabulkách (Chráska, 2007, příloha II) kritickou hodnotu testového kritéria $\chi^2_{0,05}(3) = 7,815$

Vypočítaná hodnota je vyšší než kritická hodnota, proto můžeme odmítnout nulovou hypotézu, tímto **byla prokázána statisticky významná souvislost** mezi odpověďmi na uvedené otázky. Stejně sourozenecké konstelace významným způsobem souvisí s tím, jak většinou skončí konflikt mezi partnery.

5.3 Shrnutí výsledků

Jedním z cílů mého výzkumu bylo zjistit informovanost společnosti o pojmu sourozenecké konstelace. Odpověď na tuto otázku jsem se pokusila zjistit pomocí dvou otázek. Z celkového počtu 132 respondentů na otázku, zda znají tento pojem odpovědělo 36% že znají, a 64% že neznají. Avšak když měli respondenti vymezit svými slovy pojem sourozenecké konstelace správně odpovědělo pouhých 19%. Dalších 30% dotazovaných mělo špatnou odpověď, většinou si tento pojem spojovali, jak jsem uvedla v teoretické části, s postavením hvězd nebo nějakými intuicemi mezi sourozenci atd. Zbýlých 51% neopovědělo vůbec, někteří i přesto, že v předchozí otázce zaškrtnuli, že pojem znají.

Dalším cílem bylo zjistit, zda sourozenecké konstelace partnerů ovlivňuje to, jaký je jejich vztah, jak často se objevují partnerské neshody v jejich vztahu, jaké jsou nejčastější podněty pro vznik jejich konfliktu a také to, jak nejčastěji jejich konflikt skončí. Testem nezávislosti chí-kvadrát jsem zjišťovala, zda je vztah (souvislosti) mezi dvěma jevy, v každé z mých čtyř hypotéz. Všechny hypotézy se tímto testem potvrdili.

ZÁVĚR

V práci se zabývám sourozeneckými konstelacemi a jejich vlivem na partnerské soužití, také se zaměřuji na to, zda zná společnost pojem sourozenecké konstelace.

V této práci chci poukázat zejména na to, že sourozenecké konstelace, ač možná mnohdy opomíjeny, jsou často důležitým faktorem, který ovlivňuje to, jací jsme, jaké povolání si vybereme, jaký bude náš vztah s partnerem i to, jakým výchovným stylem budeme působit na naše děti.

Soužití dvou lidí, jejichž pořadí narození je stejné, poznamenává jejich vztah, který bývá často příliš bouřlivý. Například u dvou prvorozených, pro které je typickým znakem perfekcionismus, bude docházet často k partnerským neshodám, ve většině případů kvůli maličkostem. Naopak u dvou jedinců s odlišnými sourozeneckými konstelacemi, bude nižší frekvence výskytu konfliktů, protože vzhledem k pořadí narození budou mít každý jiné priority, tudíž se mohou navzájem doplňovat.

Vyhodnocením výsledků výzkumu jsem zjistila, že znalost pojmu sourozenecké konstelace je u respondentů nízká. Také se mi potvrdila souvislost mezi sourozeneckým pořadím partnerů a jejich soužitím.

Vypracováním této práce jsem si prohloubila vědomosti o problematice sourozeneckých konstelací. Věřím, že moje práce může posloužit jako zdroj informací, dále se může využít v poradenství, konkrétně v partnerských poradnách.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] JADLER, A. *Porozumění životu: Úvod do individuální psychologie*. Praha: Aurora, 1999. ISBN 80- 85974- 76- 2.
- [2] ISAACSON, C., RADISH, K. *Pořadí narození: Kdo doopravdy jsme*. Bratislava: Eugenika, 2006. 237 s. ISBN 80-89227-31-7.
- [3] ČAPEK, J., ČAPKOVÁ, M. *Pozitivní výchova sourozenců v rodině*. Praha: Portál, 2010. 120 s. ISBN 978-80-7367-779-4.
- [4] CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. 272 s. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [5] LEMAN, K. *Sourozenecké konstelace*. Praha: Portál, 2008. 224 s. ISBN 978-80-7367-507-3.
- [6] NOVÁK, T. *Sourozenecké vztahy*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. 124 s. ISBN 978-80-247-2057-3.
- [7] PRAŠKO, J. *Asertivita v partnerství*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2005. 240 s. ISBN 80-247-1246-6.
- [8] PREKOPOVÁ, J. *Prvorozené dítě: O sourozenecké pozici*. Praha: Portál, 2009. 160 s. ISBN 978-80-7367-516-5.
- [9] ŠMOLKA, P. *Jak zachránit manželství*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2009. 224 s. ISBN 978-80-247-2609-0.
- [10] VENGLÁŘOVÁ, M. *Průvodce partnerským vztahem*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2008. 128 s. ISBN 978-80-247-2054-8

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

s. strana

SŠ Střední škola

Č Číslo

Tab. Tabulka

SEZNAM OBRÁZKŮ

Graf č. 1 Pohlaví respondentů.....	32
Graf č. 2 Věk respondentů.....	33
Graf č. 3 Vzdělání respondentů.....	34
Graf č. 4 Sourozenecké konstelace partnerů.....	35
Graf č. 5 Délka partnerského vztahu.....	35
Graf č. 6 Délka soužití.....	36
Graf č. 7 Znalost pojmu.....	37
Graf č. 8 Vymezení pojmu.....	38
Graf č. 9 Vliv na partnerský vztah.....	39

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 Pohlaví respondentů.....	32
Tabulka č. 2 Věk respondentů.....	33
Tabulka č. 3 Vzdělání respondentů.....	33
Tabulka č. 4 Sourozenské konstelace partnerů.....	34
Tabulka č. 5 Délka partnerského vztahu.....	35
Tabulka č. 6 Délka soužití.....	36
Tabulka č. 7 Znalost pojmu.....	37
Tabulka č. 8 Vymezení pojmu.....	37
Tabulka č. 9 Vliv na partnerský vztah.....	38
Kontingenční tabulka č. 1 Partnerský vztah.....	40
Kontingenční tabulka č. 2 Partnerské neshody.....	42
Kontingenční tabulka č. 3 Podněty.....	44
Kontingenční tabulka č. 4 Konec konfliktu.....	46

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I: Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dobrý den,

jsem studentkou 3. ročníku oboru Sociální pedagogika na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Tento dotazník bude podkladem k mé bakalářské práci. Předmětem průzkumu je získat informace o působení sourozeneckého pořadí na partnerské vztahy. Dotazník je **anonymní**. Údaje, které mi poskytnete, budou použity pouze pro účely mého průzkumu.

Děkuji Vám za Váš čas, který věnujete vyplnění tohoto dotazníku.

Simona Mandřáková

1. Pohlaví:

- žena muž

2. Věk:

3. Nejvyšší dosažené vzdělání:

- základní SŠ bez maturity SŠ s maturitou vyšší odborná škola
 vysoká škola

4. Kolik máte sourozenců?

- nemám sourozence jednoho dva tři více- kolik

5. Jaké je Vaše pořadí narození?

- prvorozený prostřední – druhorozený, třetí narozený, čtvrtý narozený (*podtrhněte*)
 nejmladší jedináček

6. Jste nyní v partnerském vztahu?

- ano ne

7. Jak dlouho trvá Váš partnerský vztah?

8. Sdílíte s partnerem stejnou domácnost?

- ano ne

9. Jak dlouho sdílíte se současným partnerem stejnou domácnost?

10. Kolik sourozenců má Váš partner?

- nemá sourozence jednoho dva tři více- kolik

11. Jaké je pořadí narození Vašeho partnera?

- prvorozený prostřední – druhorozený, třetí narozený, čtvrtý narozený (*podtrhněte*)
- nejmladší jedináček

12. Znáte pojem sourozenecké konstelace?

- ano ne

13. Vymezte svými slovy pojem sourozenecké konstelace:

.....

14. Myslíte si, že mohou sourozenecké konstelace ovlivňovat Váš partnerský vztah?

- ano ne nevím nepřemýšlel/a jsem nad tím

15. Myslíte si, že je Váš partnerský vztah spíše:

- harmonický klidný bouřlivý bojovný

16. Jak často se ve Vašem vztahu objevují partnerské neshody (např. hádky)?

- denně několikrát týdně několikrát za měsíc několikrát do roka
- vůbec

17. Jaké jsou (pokud se u Vás objevují) ve Vašem vztahu podněty pro vznik partnerské neshody?

- pouze malichernosti, banality častěji banality
- častěji zásadní rozhodnutí pouze zásadní rozhodnutí

18. Váš konflikt skončí většinou:

- partner ustoupí vy ustoupíte dohoda mezi Vámi
- ani jeden neustoupí, nedohodnete se

